

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО
Факультет педагогічний
Кафедра педагогіки, психології та інклюзивної освіти

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор із науково-педагогічної
роботи _____

_____ 2022 р.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ В ГАЛУЗІ ЗАГАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ,
ПОРІВНЯЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ІСТОРІЇ ПЕДАГОГІКИ

Ступінь доктора філософії

Рівень вищої освіти – третій (освітньо-науковий)

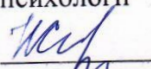
Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка

спеціальність: 011 Освітні, педагогічні науки

освітньо-наукова програма: Освітні, педагогічні науки

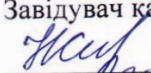
Миколаїв – 2022-2023

Програму розроблено та внесено: Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського

Розробник: Султанова Наталя Вікторівна, професор кафедри педагогіки, психології та інклюзивної освіти, доктор педагогічних наук, доцент
 (Султанова Н.В.)

Програму схвалено на засіданні кафедри педагогіки, психології та інклюзивної освіти

Протокол № 13 від « 27 » серпня 2022 р.

Завідувач кафедри педагогіки, психології та інклюзивної освіти
 (Султанова Н.В.)

« ____ » _____ 2021 р.

Програму погоджено з гарантом ОНП (Степановою Т. М.) _____

Програму погоджено навчально-методичною комісією факультету _____

Протокол від “ ____ ” вересня 2021 року № _____

Голова навчально-методичної комісії _____ (_____)

Програму погоджено навчально-методичною комісією університету

Протокол від “27” серпня 2021 року № 11

Голова навчально-методичної комісії _____

Анотація.

Робоча програма дисципліни «Актуальні проблеми в галузі загальної педагогіки, порівняльної педагогіки та історії педагогіки» складена на основі освітньо-наукової програми підготовки здобувачів вищої освіти на третьому рівні галузі знань 01 Освіта/Педагогіка спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки. Дисципліна «Актуальні проблеми в галузі загальної педагогіки, порівняльної педагогіки та історії педагогіки» спрямована на забезпечення майбутніх докторів філософії у галузі освітніх, педагогічних наук системою теоретичних знань і фахових компетентностей, передбачених ОНП; розвиток реродуктивного мислення здобувачів, яке допоможе їм виокремлювати кризові явища в історії педагогіки та прогнозувати їх вплив на сучасну освіту; формування дослідницьких умінь і навичок, що дозволяють їм порівнювати і критично оцінювати політику в сфері освіти, теорію та практику закладів освіти в Україні і закордоном, а також формування у них наукового та загальнокультурного світогляду шляхом прилучення до розвитку світової педагогічної думки.

Ключові слова: педагогіка, загальна педагогіка, історія педагогіки, порівняльна педагогіка, освіта.

Annotation.

The working program is based on the educational and scientific program of training of higher education at the third level of the field of knowledge 01 Education / Pedagogy specialty 011 Educational, pedagogical sciences. The discipline "Actual problems in the field of general pedagogy, comparative pedagogy and history of pedagogy" is aimed at providing future doctors of philosophy with a system of theoretical knowledge and professional competencies provided by the educational and scientific program; development of reproductive thinking of students, which will help them to identify crisis phenomena in the history of pedagogy and predict their impact on modern education; formation of research skills that allow them to compare and critically evaluate educational policy, theory and practice of educational institutions in Ukraine and abroad, as well as the formation of their scientific and cultural worldview by engaging in the development of world pedagogical thought.

Keywords: pedagogy, general pedagogy, history of pedagogy, comparative pedagogy, education.

ВСТУП

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Актуальні проблеми в галузі загальної педагогіки, порівняльної педагогіки та історії педагогіки» складена відповідно до освітньо-наукової програми підготовки докторів філософії спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки за освітньо-наукової програмою Освітні, педагогічні науки.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є: закономірності розвитку педагогічної науки і освіти в Україні у розрізі актуальних проблем в галузі загальної педагогіки, порівняльної педагогіки та історії педагогіки.

Міждисциплінарні зв'язки: «Методологія, організація та технологія наукових досліджень», «Філософія науково-дослідної діяльності».

1. Мета та завдання навчальної дисципліни та очікувані результати

1.1. Метою курсу є розвиток професійної компетентності майбутнього доктора філософії шляхом формування в аспірантів навичок порівняльного аналізу основних концепцій вітчизняної та зарубіжної освіти; формування у них наукового та загальнокультурного світогляду шляхом прилучення до розвитку світової педагогічної думки, осмислення закономірностей розвитку педагогічної науки і систем освіти в різних країнах, знайомство аспірантів із сучасним зарубіжним досвідом, його позитивними та негативними аспектами, формування критичного та толерантного ставлення до закордонного досвіду. Дисципліна спрямована на забезпечення майбутніх докторів філософії системою теоретичних знань і фахових компетентностей; розвиток репродуктивного мислення здобувачів, яке допоможе їм прогнозувати кризові явища в педагогіці і освіті й по можливості пом'якшувати їх вплив; формування дослідницьких умінь і навичок, що дозволяють їм порівнювати і критично оцінювати політику в сфері освіти, теорію та практику закладів освіти в Україні і закордоном.

1. 2. Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- ознайомлення з документами провідних Міжнародних інституцій у сфері освіти, державними документами про освіту та виховання розвинених країн світу та України;
- опанування знаннями, що стосуються освітніх систем розвинених країн світу й визначили загальні тенденції їхнього розвитку;
- набуття практичного досвіду аналізу гуманістичних освітніх цінностей як провідних загальнолюдських пріоритетів розвитку освітніх систем в світі для упровадження їх в професійній викладацькій і науково-педагогічній діяльності;
- навчання осмислено розкривати об'єкт і предмет загальної, порівняльної педагогіки й історії педагогіки, специфіку їх понятійно-категоріального апарату;
- аналіз проблеми підготовки педагога закладів вищої освіти з погляду визначених під час дисципліни теоретико-методологічних засад;
- формування професійно-педагогічних знань у здобувачів про загальну, порівняльну педагогіку та історію педагогіки як самостійні

педагогічні дисципліни (наукові напрями) та їх місце у системі педагогічних наук;

– сприяння особистісному розкриттю здобувачами свого творчого потенціалу, освоєнню професійного мислення, розкриттю комунікативних здібностей для збагачення власної професійної компетентності та вирішення будь-яких педагогічних завдань чи наукових проблем.

Програмні результати навчання:

ПРН-1. Оперувати основними концепціями, теоріями, проблемами філософії й методології науки, змістом сучасних філософських дискусій із проблем розвитку суспільства та освіти; здійснювати рефлексію щодо актуальних проблем суспільного та індивідуального буття.

ПРН-3. Планувати і виконувати експериментальні та/або теоретичні дослідження з педагогічної освіти і науки та дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасних інструментів, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми.

ПРН-5. Знати трансформаційні зміни та сучасний стан розвитку педагогічної освіти в Україні та за її межами.

ПРН-6. Усвідомлювати та пояснювати закономірності і принципи вищої освіти, встановлювати зв'язки між ними, розкривати особливості їх реалізації у галузі педагогічної освіти і науки.

ПРН-8. Мати передові концептуальні та методологічні знання з педагогічної освіти, і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні останніх світових досягнень з відповідного напрямку, отримання нових знань та/або здійснення інновацій.

1. Згідно з вимогами освітньо-наукової програми здобувач оволодіває такими компетентностями:

I. Загальнопредметні:

ЗК 1. Здатність до узагальнень, аналізу та синтезу, розвитку критичного мислення для розуміння процесів і явищ в галузі освіти, вміння встановлювати причинно-наслідкові зв'язки.

ЗК 2. Здатність до пошуку, систематизації, критичного осмислення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 4. Здатність планувати і здійснювати комплексні дослідження, зокрема і в міждисциплінарних галузях, на основі системного наукового світогляду із застосуванням сучасних інформаційних та комунікаційних технологій.

ЗК 7. Здатність генерувати нові ідеї й нестандартні підходи до їх реалізації (креативність).

II. Фахові:

ФК 1. Володіння знаннями у галузі освіти, зокрема про основні концепції, методики, технології, розуміння теоретичних і практичних проблем, історії розвитку та сучасного стану наукових знань про систему педагогічної освіти і науки, оволодіння термінологією з досліджуваного наукового напрямку.

ФК 2. Здатність виявляти актуальні проблеми розвитку сучасної педагогічної освіти і науки аналізувати та пропонувати шляхи їх вирішення з орієнтацією на інтереси особистості, суспільства і держави.

ФК 4. Здатність цілісно й системно розуміти історію і теорію вітчизняної та зарубіжної освіти, екстраполювати їх досягнення на сучасну освітню й наукову практику і окреслювати перспективи її розвитку.

ФК 7. Здатність із використанням методологічного інструментарію виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання педагогічної освіти і науки та дотичних до них міждисциплінарних напрямках.

ФК 13. Здатність продуктивно працювати з науковцями, викладачами, учасниками освітнього процесу у групі та науково-дослідницькому об'єднанні, виконувати різні ролі, завдання та функції в ньому, проявляти ініціативу та творчість, підтримувати та управляти особистими взаємостосунками на принципах співпраці та співтворчості.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни.

Тема 1. Актуальні проблеми розвитку освіти в світі та в Україні

Тема 2. Національна та регіональна специфіка реформування освітніх моделей та систем

Тема 3. Порівняльна педагогіка: генезис напрямку у ретроспективі розвитку педагогічної освіти

Тема 4. Теоретико-методологічні засади порівняльної педагогіки в системі педагогічного знання

Тема 5. Ретроспектива розвитку освіти та виховання в світовому вимірі та в Україні з найдавніших часів

Тема 6. Особливості розвитку освіти і педагогічної думки в Україні кінця XVIII – початку XX ст.

Тема 7. Сучасний стан та актуальні проблеми педагогічної освіти у зарубіжних країнах та в Україні

Тема 8. Модернізація освітніх систем та проектування розвитку вітчизняної освіти й педагогіки

3. Рекомендована література

Базова

1. Андрагогічна парадигма: загальнонауковий контекст / авт. і уклад. В.О.Вихрущ : монографія. Тернопіль : Крок, 2019. 417 с.

2. Аніщенко О. Професійна підготовка андрагогів: обґрунтування доцільності в контексті професіоналізації освіти дорослих в Україні. Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Серія : Педагогіка. 2017. №2. С. 155–163.

3. Боярська-Хоменко А. В. Актуальні проблеми порівняльної педагогіки : метод. рек. до проведення семінар. занять, орг. позааудитор. самост. роботи, підгот. до підсум. атестації для здобувачів освіт.-наук. ступеня "Доктор філософії". Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. Харків : ХНПУ, 2016. 48 с. URL : <http://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/3189>

4. Галус О. М. Порівняльна педагогіка : навчальний посібник. Київ : Вища школа, 2006. 215 с.

5. Джурило А. П., Глушко О. З., Локшина. О. І. Трансформаційні процеси у шкільній освіті країн Європейського Союзу та США : моногр. НАПН України, Ін-т педагогіки. Київ : КОНВІ ПРІНТ, 2018. 191 с. 6. Дубасенюк О.А., Самойленко О.А. Основи андрагогіки (для фахівців у галузі освіти дорослих): навч.-метод. посіб. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2020. 175 с.

6. Зеня Л. Я. ІНТЕРВ'Ю-ПОРТРЕТ Компаративістика в освіті: Україна та світ. Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія Педагогіка та психологія 2020. №32. С. 11–17. URL : <http://visnykpedagogy.knlu.edu.ua/article/view/207746>

7. Ільченко О.Ю., Кононець Н. В. Компаративна педагогіка вищої школи для самостійної роботи: електрон. посіб. для самоств. роботи здобувачів наук. ступ. «Доктор філософії» спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки, галузі знань 01 Освіта/педагогіка. 2019. URL : <http://194.44.39.210/bitstream/123456789/9312/1/%d0%9a%d0%be%d0%bc%d0%bf%d0%b0%d1%80%d0%b0%d1%82%d0%b8%d0%b2%d0%bd%d0%b0%20%d0%bf%d0%b5%d0%b4%d0%b0%d0%b3%d0%be%d0%b3%d1%96%d0%ba%d0%b0%20%d0%92%d0%a8-2019.pdf> 9. Ісаєва

С. Д. Комунікативна педагогіка Томаса Гордона для батьків: посіб. Київ: 2018. 165 с. URL : <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/10035/1/%d0%86%d1%81%d0%b0%d1%94%d0%b2%d0%b0%20%d0%a1.%d0%94.pdf>

8. Кристопчук Т. Законодавче регулювання та особливості видів освітньої діяльності у контексті неперервної освіти у європейських країнах. Молодий вчений. 2017. № 5.1 (45.1) URL : <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/5.1/16.pdf>

9. Локшина О. І. Джурило А. П., Маріуц І. О., Шпарик О. М. Порівняльна освіта в умовах глобалізації: здобутки і перспективи відділу порівняльної педагогіки інституту педагогіки НАПН України. Наукове забезпечення розвитку освіти в Україні: актуальні проблеми теорії і практики, 2017. №2. С. 77–83.

10. Локшина О. І. Професіоналізація порівняльної педагогіки в Україні: здобутки і виклики у вимірі педагогічної компаративістики у зарубіжжі. Порівняльна педагогіка: методологічні орієнтири українських компаративістів : хрестом. К. : Педагогічна думка, 2015. С. 30–39.

11. Локшина О. І., Авшенюк Н. М., Овчарук О. В., Бородієнко О. В. Порівняльна педагогіка в Національній академії педагогічних наук України: кроки зростання. Український педагогічний журнал. 2016. № 2. С. 5–12. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/ukrpj_2016_2_3

12. Порівняльна педагогіка : Навч.посібник / Упоряд. І.М. Богданова, Ніна Іванівна Дідусь, Зінаїда Наумівна Курлянд, М.Ф. Ломонова. Одеса : Південноукраїнський державний педагогічний університет ім.К.Д.Ушинського, 2000. 162 с.

13. Сбруєва А. А. Порівняльна педагогіка : Навчальний посібник для вузів / Аліна Анатоліївна Сбруєва. 2-е вид., стереотип. Суми : ВТД «Університетська книга», 2005 . 319 с.

14. Сбруєва А. А. Порівняльна педагогіка : навчальний посібник. Суми : Редакційновидавничий відділ СДПУ, 1999. 300 с.
15. Чепіль М. М. Порівняльна педагогіка : навчальний посібник. К. : Академвидав, 2014. 216 с. .
16. Шоробура І. М., Ткаченко У. Ю. Розвиток вищої освіти в Україні: компетентнісний підхід. Педагогічний альманах : зб. наук. праць. Херсон : КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2019. Вип. 41. С. 126–131.
17. «Comparative and International Education» Conference: Ten Years in the Educational Space. Profile of the Participants // Studies in Comparative Education. 2019. № 2 (38). P. 18–29.
18. Dictionary of nineteenth-century journalism in Great Britain and Ireland /general editors, Laurel Brake & Marysa Demoor; associate editors, Margaret Beetham [et al.]. Publisher Gent : Academia Press ; London : British Library, 2018., 1014 p.

Допоміжна

1. Байденко В.И. Болонский процесс: Структурная реформа высшего образования Европы / В.И. Байденко. - М., 2005. - 128 с.
2. Беланова Р.А. Гуманізація та гуманітаризація освіти в класичних університетах (Україна - США) / Р.А. Беланова. - К. : Центр практичної філософії, 2001. - 216 с.
3. Будник О. Виховний ідеал в історії української етнопедагогічної думки / Олена Будник // Історія української етнопедагогіки : навчально-методичний посібник / за ред. Н. Лисенко. - Київ-Івано-Франківськ, 2005. - С.83-104.
4. Будник О. Демократичні цінності сучасного студентства: сутність та особливості формування // Освіта перед викликами та загрозами сучасності / за ред. Н. Лисенко. - Machart, Czech Republic, 2012. - С. 196-204.
5. Вежбінський Я. Реалізація Болонських принципів у реаліях польської вищої освіти / Я. Вежбінський // Університет. - 2005. - № 6. - С. 89-94.
6. Вульфсон БЛ. Сравнительная педагогика: история и современные проблемы / Б. Вульфсон. - М. : Из-во УРАО, 2003. - 232 с.
7. Інноваційні технології та реформа змісту освіти в контексті Лісабонської стратегії ЄС. – К. : Освіта України, 2007. – 196 с. 13. Павловський К. Трансформація вищої освіти в 21 столітті: польський погляд / К. Павловський. – К., 2005. – 230 с.
8. Порівняльна педагогіка : навчально-методичне забезпечення // Соціальна педагогіка : навч.-метод. посіб.: У 2-х ч. / За ред. П.М. Гусака, Л.К. Грицюк - Луцьк : РВВ «Вежа» Волин. націон. ун-ту ім. Лесі Українки, 2010. - Ч. 2. -546 с.– С. 391-411.
9. Порівняльна педагогіка : навчально-методичне забезпечення // Соціальна педагогіка : навч.-метод. м-ли для підготовки бакалаврів соц. педагогіки / за заг. ред. П. Гусака, Л. Грицюк. - Луцьк : Вежа-Друк, 2012. -С. 401-423.

Інформаційні ресурси Інтернет

1. Державні органи влади
2. Верховна Рада України - www.rada.kiev.ua
3. Кабінет Міністрів України - www.kmu.gov.ua
4. Державний комітет статистики - www.ukrstat.gov.ua
5. Міністерство освіти і науки України - <https://mon.gov.ua/ua>
6. Васюк О.В. Порівняльна педагогіка. Режим доступу: <http://www.studfiles.ru/preview/3540566/> Вознюк Порівняльна дошкільна педагогіка //Житомирский государственный университет им. Ивана Франко - Режим доступу: <https://studfiles.net/preview/5263498/>
7. Зінченко В. О. Моніторинг якості навчального процесу у вищому навчальному, 2013. Режим доступу: <http://dspace.ltsu.org/bitstream/123456789/1798/1/Zinchenko.pdf>
8. Чепіль М.М. Порівняльна педагогіка. Режим доступу: <http://academia-pc.com.ua/product/373>
9. Сбруєва А. А. Порівняльна педагогіка : навчальний посібник. -Режим доступу: <http://www.studfiles.ru/preview/2040660/> Балясна О. Вища освіта за польським зразком / О. Балясна // Режим доступу: <https://proekt-obk.com/service/visha-osvita-u-polshi>

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання: Комплексна діагностика знань, умінь і навичок студентів із дисципліни здійснюється на основі результатів проведення поточного й підсумкового контролю знань (КР). Поточне оцінювання (індивідуальне, групове і фронтальне опитування, самостійна робота, самоконтроль). Завданням поточного контролю є систематична перевірка розуміння та засвоєння програмового матеріалу, виконання практичних, лабораторних робіт, умінь самостійно опрацьовувати тексти, складання конспекту рекомендованої літератури, написання і захист реферату, здатності публічно чи письмово представляти певний матеріал.

Завданням підсумкового контролю (КР, залік) є перевірка глибини засвоєння студентом програмового матеріалу.

5. Засоби діагностики успішності навчання: завдання до практичних занять, завдання для самостійної та індивідуальної роботи (зокрема есе, тези, статті), презентації результатів досліджень, тестові завдання, контрольні роботи.